

Atria, 16 oktober 2018

Geachte aanwezigen bij de lancering van 100 jaar vrouwenkiesrecht,

Wat mooi om vandaag bij Atria een korte pitch te mogen houden voor fondsenwerving voor het Aletta Jacobs Fonds. Mijn naam is Marry de Gaay Fortman, in het dagelijks leven ben ik advocaat-partner bij Houthoff. Ik sta hier omdat het Aletta Jacobs Fonds op zoek is naar 1000 vrienden. Tja, wie wil er nou geen 1000 vrienden? Online grossieren we er allemaal in: we willen al onze Facebook- en Instagram-vrienden laten zien wat een ontzettend leuk en boeiend leven we hebben, en onze LinkedIn-contacten wat een interessante carrière we hebben. En omdat we allemaal vreselijk veel last hebben van *fear of missing out*, slagen we er ook nog in al die contacten min of meer te onderhouden.

Het Aletta Jacobs Fonds is natuurlijk op zoek naar een ander soort vriendschap: *friends with benefits*, als ik het even vrij mag vertalen. Betaalde liefde in de beste zin van het woord, want wie vriend(in) wordt is weliswaar jaarlijks 100 euro 'armer', maar dan heb je ook wat. Maar *wat* heb je dan eigenlijk? Nou, heel wat, en daarover wil ik graag uit eigen ervaring vertellen. Ik ben namelijk naast advocaat-partner ook voorzitter van Topvrouwen.nl, een stichting die de doorstroom van vrouwen op hoge functies – op het niveau van de raad van bestuur en raad van commissarissen – wil bevorderen. In Nederland blijven we namelijk nogal achter als het gaat om arbeidsparticipatie van vrouwen in het algemeen, maar ook aan de top. Topvrouwen.nl wil dit veranderen door mannen, die binnen corporates de touwtjes in handen hebben, enthousiast te maken voor de duidelijke businesscase met betrekking tot meer vrouwen aan de top. Vele onderzoeken laten zien dat de prestaties, ook de financiële, van ondernemingen verbeteren wanneer binnen topteam's het aantal mannen en vrouwen in balans is. Met andere woorden: bedrijven snijden zichzelf in de vingers als zij de gelederen aan de top gesloten houden voor vrouwen, maar ondanks die kennis is de top toch nog niet erg toegankelijk voor vrouwen.

In mijn rol als voorzitter merk ik voortdurend dat je de huidige status quo niet kunt begrijpen en uitleggen als je geen historisch besef hebt. Als wij met mannen en vrouwen in gesprek gaan, op events, of tijdens de vele interviews die wij houden en publiceren, dan hebben wij behoefte aan het toetsen van beweringen. Nederland is een conservatief land, horen we vaak, een uitspraak waar ik het mee eens ben. Maar waar komt dit conservatisme vandaan? Zijn hier historische verklaringen voor? Het antwoord is natuurlijk ja. Net als nu bij 77 van de 90 beursgenoteerde ondernemingen de board rooms gesloten blijven voor vrouwen, deden 100 jaar geleden sommige mannen wat zij konden om het vrouwenkiesrecht te voorkomen. Toen met het argument dat kiesrecht onvrouwelijk zou zijn en de man van nature verstandiger was, en nu met het argument dat je geen "manwif" wil zijn, laat staan een "excustruus". Voor de (vrouwen)organisaties en het bedrijfsleven is de maat nu vol en is in september #EQUALITY2020 www.equality2020.nl gelanceerd omdat het de hoogste tijd is voor gelijkwaardigheid in de top van Nederland.

Zo lopen we tegen vele vraagstukken aan waarover Atria uitsluitsel geeft. Een grappig voorbeeld: onlangs hield Topvrouwen.nl haar Jaarevent in het Rijksmuseum, waar we de man/vrouwverhoudingen op 's lands bekendste schilderij De Nachtwacht vergeleken met de

samenstelling van de moderne boardroom. Wat is er veranderd sinds die tijd? Nou, eigenlijk haast niets. Op De Nachtwacht zien we welgeteld 1 vrouw, en ook voor veel boardrooms is dit geen uitzondering. Dit wierp de vraag op of vrouwen in de tijd dat De Nachtwacht geschilderd werd, dan helemaal geen maatschappelijke rol vervulden. Een korte online zoektocht door Atria's bibliotheek leverde onder meer als hit *Compagnies dochters: vrouwen en de VOC* van Michel Ketelaars op. Sindsdien weet ik dat er vele vrouwen deelnamen aan het maatschappelijke strijdtoneel – vrij letterlijk bij de VOC, bijvoorbeeld. Zij deden dit als vermomde matrozen, als achterblijvende echtgenote van een matroos of soldaat of zelfs als ronselaars van zeemannen. Die laatste groep vrouwen werd overigens ook wel 'zielverkoopsters' genoemd – een sterk staaltje *framing* van vrouwen.

De bibliotheek, het archief, de exposities en het onderzoek van Atria maken de rol van vrouwen door de eeuwen heen inzichtelijk voor mij en mijn collega's en een nog veel bredere groep Nederlanders die een bijdrage willen leveren aan emancipatie en maatschappelijke en etnische diversiteit. Die groep is groeiende, weet ik uit ervaring: neem alleen al bedrijven, die steeds meer aandacht krijgen voor de lange termijn en duurzaam ondernemen. Bij die waarden hoort dat je een afspiegeling bent van de klantengroep die je bedient: hoe kun je weten wat vrouwelijke klanten willen als je werkt met een *all-male* board? Het belang van een goede informatievoorziening kun je dan ook niet overschatten. Het zijn vaak vrouwen die maatschappelijke veranderingen in beweging zetten: verhalen van rolmodellen zijn dan ook niets minder dan erfgoed dat we moeten koesteren.

Zelf ben ik al vriend van het Aletta Jacobs Fonds, en ik hoop dat we hier vandaag vele anderen kunnen inspireren zich bij die groep te voegen. Atria en het Aletta Jacobs Fonds zetten zich in voor gelijke behandeling en gelijke kansen voor meisjes en vrouwen in hun sociale en culturele diversiteit, zodat de lang bevochten gelijkwaardigheid de normaalste zaak van de wereld wordt – een doelstelling die 100 procent overeenkomt met die van Topvrouwen.nl. Atria biedt handvatten om voortschrijdend inzicht om te zetten in daden. Meer vrouwen op topposities benoemen, bijvoorbeeld. Ik hoop dat ook ú deze belangrijke taak wilt ondersteunen. Want zonder geschiedenis is er geen toekomst!

Marry de Gaay Fortman
Advocaat | partner Houthoff
Commissaris KLM en De Nederlandsche Bank
Voorzitter Topvrouwen.nl